

Luonnon- ja maisemanhoidosta maaseudulle lisää yrittäjyyttä ja vetovoimaa

Tarja Haaranen,
Luonto- ja maisemapalvelut teemaryhmä

Luonto- ja maisemapalvelut -teemaryhmä

- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) asettama valtakunnallinen teemaryhmä
- kokoaa alaa toimialana, selvittää alan nykytilaa, kehittää alan yrittäjyyttä ja toimintaympäristöä sekä toteuttaa alan viestintää
- Toimikausi 1.10.2006 –31.12.2008, jatkoa haetaan
- Tavoitteena uutta palvelutoimintaa kehittämällä lisätä maaseudun elinvoimaisuutta, biologista monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä elinympäristönä

Teemaryhmän kokoonpano

- Puheenjohtaja *Tarja Haaranen*, ympäristöministeriö
 - Varapuheenjohtaja *Hannele Partanen*, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
 - *Tapio Heikkilä*, ympäristöministeriö
 - *Marja-Liisa Hintsanen*, Metsähallitus, luontopalvelut
 - *Lea Jylhä*, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 - *Hannu Klemola*, Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ry
 - *Jukka Koivumäki*, Silvesta Oy
 - *Pekka Leskinen*, Viherympäristöliitto ry
 - *Hannu Neuvonen*, Lahden kaupunki
 - *Markus Nissinen*, Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi
 - *Tuomas Perheentupa*, Suomen kylätoiminta ry
 - *Matti Seppälä*, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus
 - *Anita Sjöholm*, Åbolands folkshögskola
 - *Jouko Taskinen*, Suomen Omakotiliitto ry
 - *Susanna Tauriainen*, Opetushallitus
 - *Tarja Veisto*, Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry
- Sihteerit*
- *Airi Matila*, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
 - *Juha Rutanen*, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti / Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry

Teemaryhmän työn tuloksia

- Luonto- ja maisemapalvelujen nykytila -raportti
 - Toimialan määrittely
 - Alan tuotteet, palvelujen tarjoajat ja asiakkaat
 - Alan toimintaympäristön muutokset
 - Alan koulutus ja rahoitus
 - Kehittämistarpeiden ja toimintamallien peruskartoitus
- Viestintä
 - Sähköinen uutiskirje
 - Esite, raportin ruotsin- ja englanninkielinen kooste, nettisivut

Luonto- ja maisemapalvelut

- Luonnon ja kulttuurimaiseman hoitoon ja käyttöön liittyviä palveluita
- Palveluilla on merkitystä mm. ympäristönsuojelu- ja monimuotoisuuskohteiden hoidossa, maisemanhoidossa, kulttuurikohteiden vaalimisessa, luonnon virkistyskäytössä ja luontomatkailussa
- Lisäävät paikallisten ihmisten ja vapaa-ajan asukkaiden viihtyisyyttä sekä maaseudun vetovoimaisuutta

Luonnonhoitopalvelut

- Perinnebiotooppien ja rakennettujen perinnemaisemien kunnostus- ja hoitotyöt
- Rantojen ja rantaniittyjen hoitotyöt ja laidunnus
- Metsien ja soiden luonnonhoitotyöt
- Vesistöjen ja kalakantojen hoitotyöt
- Vesiensuojelutyöt

Kuva Jukka Tobiasson

Maisemanhoitopalvelut

- Viheralueiden hoito
- Liikenneympäristöjen viheralueiden hoito
- Ranta-alueiden siivous ja näkymien avaaminen
- Maisemointityöt

Kuva Marja Pälikkö

Luonnon käyttöön liittyvät palvelut

- Retkeily- ja virkistyskohteiden työt
- Ulkoilu- ja liikuntapaikkojen perustaminen ja hoito
- Tieisännöinti ja yksityisteiden kunnossapitotyöt
- Kiinteistöjen huolto- ja kunnostustyöt
- Sähkölinjojen raivaus
- Puun korjuu erityiskohteilla
- Energiapuun ja luonnonmateriaalien keruu
- Riistanhoitotyöt

Kuva Matti Seppälä

Luonto- ja maisemapalvelujen asiakkaat

- Kunnat ja seurakunnat
- Tiehallinto ja tiekunnat
- Voimayhtiöt
- Ympäristökeskukset
- Museovirasto
- Metsähallitus
- Metsäkeskukset ja metsänhoitoyhdistykset
- Maanomistajat (mm. maatalouden ympäristötuki, Kemera, metsäverotus)
- Yritykset
- Kyläyhdistykset ja muut maaseudun yhdistykset
- Yksityiset ihmiset (mm. verotuksen kotitalousvähennys)
- Hankkeet

Luonto- ja maisemapalvelujen tarjoajia

- Luonto- ja maisemapalveluyritykset
-mm. maisemanhoito, perinnetilat, metsäpalvelu, viherurakointi, maatalouden urakointipalvelut, vesienhoito (niitto, ruoppaus), luontorakentaminen, tieisännöinti, pihapuiden kaatajat ja kantojen jyräjät, mökkitalkkarit, hevostalorit, riistanhoito jne.
- Julkiset palvelujen tuottajat: kunnat, seurakunnat, ympäristökeskukset, museovirasto
- Metsähallitus
- Metsäkeskukset, metsänhoitoyhdistykset
- Muut yhdistykset (mm. välittäjäorganisaatioina)

Luonto- ja maisemapalvelujen kysyntään vaikuttavat

- Monimuotoisuuden turvaamiseen sitouduttu
- Maaseudun elinkeinorakenne muuttuu, maaseutu uhkaa kasvaa umpeen
- Maaseutuväestön ikä- ja sukupuolirakenne muuttuvat, metsänomistajakunta kaupungistuu
- Hoidettu maisema ja luonto sekä puhtaat vesistöt edistävät viihtyvyyttä, vetovoimaa ja elinkeinoja
- Yritysten vastuullisuuden ja imagon merkitys vahvistuvat

Virkistyskäyttäjät haluavat lisää palveluja

- Vapaa-ajan arvostus lisääntyy, ekologiset ja hyvinvointiarvot korostuvat
- Luontoharrastukset muuttuvat luonnontuotteiden keruusta virkistykseen, aktiviteetteihin ja maisemien ihailuun
- Taajamien lähimetsien ja matkailukeskusten merkitys korostuu
- Vaatimukset luontokohteilta kasvavat, mm. rakenteet
- Eläkeläisten määrä kasvaa

Haasteet ja mahdollisuudet palveluille kasvavat

- Alueiden kokonaisvaltainen suunnittelu ja käsittely lisääntyvät, jolloin tarvitaan monialaista osaamista ja yhteistyökykyä
- Urakkakoot suurenevat, isojen yritysten rooli kasvaa, aliurakointi lisääntyy
- Uudet tarpeet vaativat uusien palveluiden kehittämistä, osaamistarpeet lisääntyvät
- Julkisen rahoituksen mahdollisuudet ennallaan tai pienenevät, yksityisen rahoituksen lisääminen haaste ja mahdollisuus
- Työvoiman saatavuus

Runsaasti ammatillista koulutusta...

- Ammatilliset perustutkinnot: maatalousalan pt, puutarhatalouden pt, kalatalouden pt, metsäalan pt, luonto- ja ympäristöalan pt, käsi- ja taideteollisuusalan pt
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot: arboristin at, erä- ja luontooppaan at, kalastusoppaan at, liikuntapaikkojenhoitajan at, liikuntapaikkamestarin eat, luontokartoittajan eat, maatalouden vesitalouden eat, metsämestarin eat, metsätalousyrittäjän at, puistomestarin eat, puistopuutarhurin at, riistamestarin eat
- Sekä ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa...

Lyhytkestoista koulutusta

- ProAgria: maiseman- ja ympäristönhoitokoulutusta maaseutuyrittäjille
- Suomen Tieyhdistys: Tieisännöitsijäkoulutus
- Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio: metsätalouden luonnonhoitotutkinto
- Hankkeiden yms. toimesta koulutuksia esimerkiksi mökkitalkkareille, työllisyshankkeissa erilaisiin alan töihin

Alan kehittyminen edellyttää

- Yhteistyötä, kysynnän ja tarjonnan kohtaamista
- Luonto- ja maisemapalveluiden tunnettuuden lisäämistä
- Rahoituksen ja töiden organisoinnin toimintamallien kehittämistä ja käyttöönottoa
- Toimialojen uusiutumista (mm. ympärivuotinen työ)
- Töiden laadun ja alan ammatillisen koulutuksen kehittämistä

Kiitos!

Lisätietoja: www.maaseutupolitiikka.fi/luontojamaisemapalvelut

Ilmoittaudu **sähköisten uutiskirjeiden** jakelulistalle:

Juha Rutanen, juha.rutanen@helsinki.fi

Kuvat Kimmo Härjämä ja Tarja Haaranen